

การจัดการความรู้

เรื่อง แบบประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็กโดยใช้DSPM ฉบับย่อ

(Shortened version of DSPM) Version.2

คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University

2025

สารบัญ

	หน้า
ชื่อผลงาน	๑
หน่วยงาน/ภาควิชา/ฝ่าย	๑
รายชื่อสมาชิก	๑
วันที่ดำเนินการ	๑
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์	๓
กลุ่มเป้าหมาย	๓
ลักษณะโครงการ/กิจกรรม	๔
ระยะเวลาในการดำเนินการ	๔
แผนปฏิบัติการ	๕
งบประมาณ	๗
ความเสี่ยงของโครงการและแนวทางการบริหารความเสี่ยง	๘
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๘
การติดตามประเมินผล	๘
การขยายผลโครงการ	๙
สรุปผลการประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดโครงการ	๑๐
ภาคผนวก	
- แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) (อายุ ๐ – ๖ ปี)	
- แบบส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (อายุ ๐ – ๔ ปี)	

๑. ชื่อผลงาน การจัดการความรู้ เรื่อง แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ
(Shortened version of DSPM Version.2)

๒. หน่วยงาน/ภาควิชา/ฝ่าย ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

๓. รายชื่อสมาชิก

- ๑) อาจารย์ศิริพร ชาวสุรินทร์
- ๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรภรณ์ เชี่ยววัฒนา
- ๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดาพร ทองสง
- ๔) อาจารย์วราภรณ์ แก้วอินทร์
- ๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันดา หนูเอก
- ๖) อาจารย์จินตนา เกษมศิริ
- ๗) อาจารย์เพ็ญรัตน์ ไคว้ไพโรจน์
- ๘) อาจารย์กิตติศักดิ์ โสภณ

๔. วันที่ดำเนินการ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๕. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ประชากรเด็กของประเทศไทยมีแนวโน้มจำนวนลดลง ซึ่งสาเหตุหลักเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของเด็กที่ลดลง เนื่องจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต คนยุคใหม่ส่วนใหญ่จะมุ่งความสนใจไปที่การใช้ชีวิตของตนเองและการทำงาน คนหนุ่มสาวเป็นโสดกันมากขึ้น อัตราการแต่งงานลดลง โดยข้อมูลจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (๒๕๖๘) พบว่าในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๖-๒๕๖๖ ประเทศไทยเคยมีเด็กเกิดเกิน ๑ ล้านคนต่อปี แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๗ เป็นต้นมาจำนวนเด็กเกิดมีการลดลงอย่างต่อเนื่องและตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวนเด็กเกิดต่ำกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ มีจำนวนเด็กเกิดลดลงมาต่ำกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คนเป็นปีแรก ซึ่งสถานการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างประชากรของประเทศ โดยโครงสร้างประชากรเด็กที่มีจำนวนลดลงแต่ผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นในระยะยาวจะส่งผลทำให้เมื่อเด็กกลุ่มนี้โตขึ้นจะต้องเผชิญกับอัตราการพึ่งพิงสูง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้การดูแลเด็กเหล่านี้ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพที่สุดโดยส่งเสริมให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่สมวัย มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๘๐) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีเป้าหมายพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยการที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกช่วงวัยนั้นจะต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ช่วงปฐมวัยซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาในการสร้างรากแก้วของชีวิต

จากสถานการณ์ประชากรเด็กที่มีแนวโน้มลดลงแล้ว ผลการสำรวจขององค์การอนามัยโลกยังพบว่ามีเด็กร้อยละ ๑๕ - ๒๐ ของเด็กทั่วโลกกำลังประสบปัญหาที่มีพัฒนาการที่ผิดปกติ ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าเด็กอายุน้อยกว่า ๕ ปี กว่า ๑ ใน ๔ มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าระดับปานกลางถึงรุนแรงในด้านการเคลื่อนไหว ภาษา ความฉลาด ด้านสังคมและการปรับตัว ส่วนประเทศไทยจากการสุ่มสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๕ ครั้ง เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๔๒, ๒๕๔๗, ๒๕๕๐, ๒๕๕๓, ๒๕๕๗ พบว่าเด็กมีพัฒนาการไม่สมวัยถึงร้อยละ ๒๘.๓, ๒๘.๐, ๓๒.๓๓, ๒๙.๗๑, และ ๒๗.๒ ตามลำดับ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, ๒๕๖๑) ซึ่งการที่เด็กปฐมวัยไทยพบวิกฤตด้านพัฒนาการที่ต่ำกว่ามาตรฐานจะส่งผลให้เด็กในวัยต่อมามีปัญหา “อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดไม่เป็น” กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จึงได้มีนโยบายในการผลักดันให้มีการเฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็กในสถานบริการสุขภาพของรัฐทุกแห่ง รวมถึงผลักดันให้มีการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยผ่านการใช้มาตรฐาน

ฉบับวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๘

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างเสริมความรู้แก่ผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental surveillance and promotion manual; DSPM) (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ, ๒๕๖๖) ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่เริ่มต้นและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอในทุกช่วงวัย เมื่อมีความผิดปกติเกิดขึ้นก็จะสามารถค้นพบและแก้ไขได้ทันเวลาที่ ทั้งนี้ในการศึกษาเรื่องผลการฝึกทักษะในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการบุตรของมารดาหลังคลอดหรือผู้เลี้ยงดูหลักในประเทศไทย (พรชนตต์ บุญคง และเปรมฤทัย เกตุเรน, ๒๕๖๕) พบว่ามารดาหรือผู้เลี้ยงดูหลักไม่รู้จักคู่มือ DSPM ถึงร้อยละ ๖๕ ส่วนในกลุ่มที่รู้จักและใช้คู่มือ DSPM เป็นประจำมีเพียงร้อยละ ๒๔.๗ เท่านั้น โดยปัญหาอุปสรรคของพ่อแม่/ผู้ปกครองในการใช้คู่มือ DSPM ที่พบมากที่สุดคือ ความสะดวกและเวลาที่ใช้ในการประเมิน/ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ไม่สามารถประเมิน/ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ต่อเนื่องเพราะไม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตนเอง และความเข้าใจในเนื้อหาคู่มือ DSPM ตามลำดับ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะการสอนฝึกปฏิบัติการใช้คู่มือ DSPM จึงควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะให้กับเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับกับการดูแลเด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครองเพื่อให้สามารถประเมินพัฒนาการให้ถูกต้องและเป็นไปตามแนวทางเดียวกัน รวมถึงสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เหมาะสมตามวัยได้

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๗ คณะจารย์ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ ได้ตระหนักว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองที่ต้องเผชิญกับความผันผวน ซับซ้อนไม่แน่นอน ความคลุมเครือของโลกใหม่ (VUCA World) ที่ทำให้เด็กต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่หลายด้านที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในสังคม จึงต้องมีการส่งเสริมเด็กให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ทุกด้านให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ซึ่งจากข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบว่าผู้ดูแลไม่ได้ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเหมาะสมตามวัยเนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงความสะดวกและเวลาที่ใช้ในการประเมินหรือส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้คู่มือ DSPM คณะจารย์ภาควิชาฯ จึงได้ทำการจัดการความรู้ เรื่อง แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) เพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของอาจารย์พยาบาลและนำองค์ความรู้ที่ได้มาขยายผลต่อยอดในการพัฒนาคัดแปลงคู่มือ DSPM ให้อยู่ในรูปแบบฉบับย่อ เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กมีความสะดวกในการนำไปประเมินพัฒนาการเด็ก รวมถึงสามารถนำความรู้ไปให้บริการวิชาการแก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งผลที่ได้คือ ๑) มีแบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ Version.๑ สำหรับใช้ประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๐-๔ ปี โดยผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แบบประเมินฯ พบว่าผู้มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, $SD. = .43$) และ ๒) คณะจารย์ภาควิชาฯ ได้ไปบริการวิชาการในการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยในสถานสงเคราะห์เด็กก่อนพญาไทในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย DSPM และ DAIM ให้กับพยาบาลวิชาชีพ นักจิตวิทยา นักพัฒนาการ และพี่เลี้ยงเด็กประจำสถานสงเคราะห์เด็กก่อนพญาไท จำนวน ๓๘ คน โดยผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนสอบผ่านแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้คู่มือ DSPM

ทั้งนี้ภายหลังจากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (knowledge sharing) คณะจารย์ในภาควิชาฯ ได้นำผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ Version.๑ รวมถึงข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงที่ได้มาจากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคลากรภายในคณะฯ และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกคณะฯ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ (Learning) โดยนำข้อเสนอแนะที่สำคัญ ๒ ประเด็นมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการเรียนรู้ให้ต่อเนื่อง ดังนี้คือ ๑) แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อเป็นประโยชน์อย่างมากเนื่องจากมีความสั้น กระชับ ง่ายต่อการนำไปใช้และปฏิบัติสำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครอง และครูพี่เลี้ยงในศูนย์เด็กเล็ก โดยเฉพาะในสถานสงเคราะห์เด็กที่มีเจ้าหน้าที่จำนวนน้อย จึงมีข้อเสนอแนะในการนำไปเผยแพร่ลงในเว็บไซต์เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึง ซึ่งภาควิชาฯ ดำเนินการขออนุญาตจากกรมอนามัยในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) เพื่อนำมาพัฒนาคัดแปลงให้เป็นแบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ โดยจะใช้ควบคู่กับคู่มือฉบับเต็มเพื่อใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก รวมถึงขออนุญาตเผยแพร่ลงบนเว็บไซต์ของคณะฯ

เรียบร้อยแล้วในงบประมาณที่ผ่านมา และ ๒) ควรมีการพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ โดยให้สามารถใช้ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยครอบคลุมถึงอายุ ๖ ปี ดังนั้นคณะกรรมการฯ จึงได้วางแผนจะดำเนินการพัฒนาการจัดการความรู้ต่อเนื่องในงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ รวมถึงจะดำเนินการพัฒนาแบบส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมด้วย เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่ง่ายต่อการนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับเจ้าหน้าที่บุคลากรสาธารณสุข พ่อแม่/ผู้ปกครอง และครูพี่เลี้ยงในศูนย์เด็กเล็ก

๖. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลัก	ระบุความสอดคล้องของโครงการกับตัวชี้วัดหลักการจัดการความรู้ของคณะฯ (ทำเครื่องหมาย ✓)						
เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้คู่มือ DSPM	นักศึกษา	การเรียนรู้การสอน	บริการวิชาการ/วิจัย/ตำรา	บริหารจัดการ	Simulation	การพยาบาล (การดูแลสุขภาพคนเมือง)	อื่น ๆ
		✓				✓	
วัตถุประสงค์รอง (ระบุ)	๖.๑) เพื่อพัฒนาดัดแปลงเครื่องมือ DSPM ให้อยู่ในรูปแบบฉบับย่อโดยสามารถใช้ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยครอบคลุมถึงอายุ ๖ ปี ที่สะดวกต่อการนำไปใช้ ๖.๒) เพื่อนำแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ ไปใช้ในการคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ณ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท						

๗. กลุ่มเป้าหมาย

๗.๑ เชิงปริมาณ

- นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ ๓A ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช จำนวน ๔๐ คน

- เด็กปฐมวัย ณ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท จำนวน ๕๗ คน

๗.๒ เชิงคุณภาพ

- ความพึงพอใจด้านความสะดวกต่อการใช้งานภาพรวมระดับมากและมากที่สุดของผู้ใช้ ต่อแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) มากกว่าร้อยละ ๘๐

- ผู้ประเมินพัฒนาการโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการน้อยลง มากกว่าร้อยละ ๘๐

- เด็กอายุ ๐-๖ ปี ได้รับการคัดกรองโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) มากกว่าร้อยละ ๘๐

๘. ลักษณะโครงการ/กิจกรรม

๘.๑ ประเภทโครงการ/กิจกรรม

- ☐ โครงการ/กิจกรรมใหม่ ☒ โครงการ/กิจกรรมต่อเนื่อง

๘.๒ ความสอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ คณะฯ/ มหาวิทยาลัยฯ

๘.๒.๑ สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

- ☐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อสร้างบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของกรุงเทพมหานคร สังคม และประเทศ
- ☐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายและสร้างสรรค์งานวิจัยด้านศาสตร์เขตเมือง
- ☐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาการบริการวิชาการแก่สังคมและบริการด้านสุขภาพให้เป็นที่ยอมรับของกรุงเทพมหานคร สังคม และประเทศ
- ☐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยเป็นที่ยอมรับของสังคม
- ☒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อรองรับการพัฒนามหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืน

๘.๒.๒ สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์

- ☐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาพยาบาลที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศในการดูแลสุขภาพคนเมือง (Curriculum & Students)
- ☐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศูนย์เครือข่ายความเป็นเลิศด้านวิจัย นวัตกรรม และองค์ความรู้ทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์ด้านการดูแลสุขภาพคนเมือง (Kuakarun Excellent Network Center)
- ☐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัย และปลอดภัย (Educational Technology)
- ☒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยกระดับการบริหารจัดการไปสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงขึ้น (Enhance High Performance Organization)

๘.๓ รูปแบบโครงการ/กิจกรรม

รูปแบบของการดำเนินโครงการเป็นการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของอาจารย์พยาบาล และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนและการบริการวิชาการแก่สังคม โดยการใช้การสาธิต สาธิตย้อนกลับ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๙. ระยะเวลาในการดำเนินการ

การดำเนินการจัดการความรู้เป็นโครงการแบบไป-กลับ จัดโครงการในช่วงระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๗ ถึง ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๘

๑๐. แผนปฏิบัติการ

ภาควิชาฯ ได้มีการดำเนินการตามกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑๐.๑ การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification)

คณาจารย์ภาควิชาฯ ได้ร่วมประชุมพิจารณาเรื่องในการจัดการความรู้ของภาควิชาฯ โดยพิจารณาจากประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและคณะฯ รวมถึง PA ของภาควิชาฯ ที่มุ่งเน้นพัฒนาการดูแลสุขภาพคนในเขตเมือง และจากการเรียนรู้ในการจัดการความรู้ เรื่อง แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ ที่ผ่านมา ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ ให้สามารถใช้ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยครอบคลุมถึงอายุ ๖ ปี ดังนั้นคณาจารย์ภาควิชาฯ จึงได้วางแผนจะดำเนินการพัฒนาการจัดการความรู้ต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ รวมถึงจะดำเนินการพัฒนาแบบส่งเสริมพัฒนาการเด็กพร้อมด้วย เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่ง่ายต่อการนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับเจ้าหน้าที่บุคลากรสาธารณสุข พ่อแม่/ผู้ปกครอง และครูพี่เลี้ยงในศูนย์เด็กเล็ก ทั้งนี้ได้มีการสรุปประเด็นปัญหาที่น่าสนใจเพื่อสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้เดิมและองค์ความรู้ใหม่ที่ต้องการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตเมือง ดังนี้คือ

๑) องค์ความรู้เดิม ได้แก่ ความรู้ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กซึ่งได้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ๑ การปฏิบัติในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้เครื่องมือมาตรฐาน ได้แก่ DENVER II ซึ่งได้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และแบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (ช่วงอายุ ๐-๔ ปี)

๒) องค์ความรู้ใหม่ที่ต้องการเพิ่มเติม ได้แก่ การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (ครอบคลุมช่วงอายุ ๔-๖ ปี)

๑๐.๒ การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

คณาจารย์ในภาควิชาศึกษาแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ที่ต้องการเพิ่มเติมโดยศึกษาจากเอกสารหลักฐานเชิงประจักษ์ และเข้าร่วมอบรมในหลักสูตรฟื้นฟูศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้านการส่งเสริมและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย

๑๐.๓ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)

คณาจารย์ภาควิชาฯ ประชุมปรึกษาในเรื่องของการนำองค์ความรู้เดิมและองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาเพิ่มเติมมาแบ่งชนิดและประเภทความรู้ รวมถึงจัดการข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการค้นหาในการนำไปใช้

๑๐.๔ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)

๑๐.๔.๑ คณาจารย์ในภาควิชาฯ ร่วมกันประชุมระดมสมองเพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ต้องมีเพื่อใช้ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยการใช้คู่มือ DSPM ซึ่งมีการนำความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคลมาช่วยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงมีการนำเอาเอกสารตำราหนังสือ บทความวิชาการ และคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ประกอบในการสังเคราะห์ร่วมด้วย

๑๐.๔.๒ คณาจารย์ภาควิชาฯ ร่วมกันนำผลสรุปองค์ความรู้ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยการใช้คู่มือ DSPM มาสู่การพัฒนาดัดแปลงเครื่องมือ DSPM ให้เป็นแบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

๑๐.๕ การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)

๑๐.๕.๑ คณาจารย์ภาควิชาได้นำแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) ฉบับร่าง ไปนำร่องโดยใช้ควบคู่กับคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับเต็ม ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยระหว่างการไปปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (Faculty Practice) ณ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท หลังจากนั้นได้นำแบบประเมินฯ มาปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมอีกครั้งจึงได้เป็นแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) สำหรับใช้ประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๐-๖ ปี

๑๐.๕.๒ คณาจารย์ภาควิชาฯ ได้นำแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) สำหรับใช้ประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๐-๖ ปี มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ ๓A ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ จำนวน ๔๐ คน

๑๐.๖ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)

๑๐.๖.๑ จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.๒) จำนวน ๔๐ คน ร่วมกับคณาจารย์ในภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๘

๑๐.๖.๒ นำเสนอการจัดการความรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรภายในคณะฯ ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ซึ่งอยู่ในโครงการ “การพัฒนาความสามารถบุคลากรในการจัดการความรู้เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ” ระยะที่ ๒ ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ และระยะที่ ๓ ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘

๑๐.๗ การเรียนรู้ (Learning)

๑๐.๗.๑ คณาจารย์ในภาควิชาฯ นำผลการประเมินความพึงพอใจด้านความสะดวกต่อการใช้งานของผู้ใช้ต่อแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.๒) รวมถึงข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาปรับปรุงโดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ๗ ประเด็น ดังนี้คือ

- ๑) ควรทำแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กแยกเป็นคนละสี่ตามช่วงอายุของเด็ก
- ๒) ทำแบบประเมินโดยใช้เป็นกระดาษแข็งเพื่อเพิ่มความแข็งแรง
- ๓) อาจมีการพัฒนาเพิ่มเติมให้อยู่ในรูปแบบ Applications ที่พ่อแม่/ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ได้ง่าย
- ๔) ปรับตัวอักษรให้อ่านง่ายยิ่งขึ้น เช่น ขยายที่ว่างระหว่างตัวอักษร และปรับ front ของอักษรที่ใช้ เป็นต้น
- ๕) ในส่วนของแบบส่งเสริมพัฒนาการรูปภาพและข้อความค่อนข้างกระจัดกระจาย อาจทำเป็นช่องแต่ละช่องของพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน แล้วเรียงลงมาจะทำให้เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น
- ๖) ควรมีการเพิ่มเติมข้อมูลเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผ่านหรือไม่ผ่านเพิ่มเติม
- ๗) ในส่วนของช่วงอายุที่ต้องคัดกรองควรใช้สีที่แตกต่างจากช่วงอายุอื่น

๑๐.๗.๒ คณาจารย์ในภาควิชาฯ ได้ร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ ตามข้อเสนอแนะที่ได้กล่าวมาในข้างต้นทั้งหมด ๖ ข้อ ทั้งนี้ในส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบ Applications ที่พ่อแม่/ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ได้ง่ายจะเป็นส่วนที่รับไว้พิจารณาและวางแผนในการพัฒนาต่อไป

๑๐.๗.๓ ดำเนินการอัปเดตการจัดการความรู้เรื่อง แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.๒) บนเว็บไซต์ของคณะฯ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘											
	พ.ศ.๒๕๖๗			พ.ศ.๒๕๖๘								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification)	←→											
๒. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)			←→			→						
๓. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)			←→			→						
๔. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)				←→		→						
๕. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)					←→					→		
๖. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) - จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ บุคคลภายนอก										←→		
- นำเสนอการจัดการความรู้เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคคลภายในคณะฯ										←→		
๗. การเรียนรู้ (Learning) - นำข้อเสนอแนะมาสู่การพัฒนาปรับปรุง											←→	
- อับโหลดการจัดการความรู้เรื่อง แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) บนเว็บไซต์ของคณะฯ												←→

๑๑. งบประมาณ (ถ้ามี) -ไม่มีการขอใช้งบประมาณ-

เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ประเภทเงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย
ในโครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น บาท (.....)
ซึ่งจำแนกรายละเอียดได้ ดังนี้

โครงการ	รายการค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	กฎหมายระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง

๑๒. ความเสี่ยงของโครงการและแนวทางการบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยง			แนวทาง การบริหารความเสี่ยง
	ระดับโอกาส ในการเกิด ความเสี่ยง	ระดับความ รุนแรงของ ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	
เด็กไม่พร้อมในการ ตรวจคัดกรอง เช่น มีปัญหาด้านสุขภาพ หรือมีการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อ และเด็กอาจไม่ให้ความร่วมมือ เป็นต้น	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับของความเสี่ยงปานกลาง	วางแผนประสานงานกับ พยาบาลวิชาชีพประจำ สถานสงเคราะห์เด็กก่อน พญาไทเพื่อเตรียมความพร้อม ก่อนการเข้าไปตรวจคัดกรอง และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

๑๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๓.๑ ภาควิชาฯ มีแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) สำหรับใช้ประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๐-๖ ปี ซึ่งนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น รวมถึงเผยแพร่เครื่องมือให้กับองค์กรภายนอกที่มีความต้องการใช้งานได้

๑๓.๒ เด็กปฐมวัย ณ สถานสงเคราะห์เด็กก่อนพญาไทได้รับการประเมินและส่งเสริมให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

๑๔. การติดตามประเมินผล

๑๔.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ประเภท ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ/ เครื่องมือในการใช้วัด	ระยะเวลา
๑. อัตราความพึงพอใจด้านความ สะดวกต่อการใช้งานภาพรวมระดับ มากและมากที่สุดของผู้ใช้ต่อแบบ ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	≥๘๐	เชิงคุณภาพ	แบบประเมินความพึงพอใจด้าน ความสะดวกต่อการใช้งานต่อ แบบประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	ระหว่างวันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๖๗ ถึง ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๘
๒. อัตราผู้ประเมินพัฒนาการโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียม ความพร้อมก่อนการประเมิน พัฒนาการน้อยลง	≥๘๐	เชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบระยะเวลาที่ผู้ ประเมินพัฒนาการใช้ในการ เตรียมความพร้อมระหว่างการใช้ DSPM ฉบับเต็ม และ DSPM ฉบับย่อ	

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ประเภทตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ/เครื่องมือในการใช้วัด	ระยะเวลา
๓. อัตราเด็กอายุ ๐-๖ ปี ได้รับการคัดกรองโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	≥๙๐	เชิงคุณภาพ	แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	

๑๔.๒ การติดตามความก้าวหน้า

๑๔.๒.๑ รายงานความก้าวหน้าการดำเนินการเป็นรายเดือนในการประชุมของภาคีฯ

๑๔.๒.๒ รายงานความก้าวหน้ากับคณะกรรมการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นการติดตามเยี่ยม (Internal survey) ระหว่างการดำเนินการ จำนวน ๒ ครั้ง คือ ในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘ และ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๘

๑๔.๒.๓ นำเสนอผลการจัดการความรู้กับบุคลากรภายในคณะฯ และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในโครงการ “การพัฒนาความสามารถบุคลากรในการจัดการความรู้เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ” ระยะที่ ๒ ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ และระยะที่ ๓ ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘

๑๔.๓ การประเมินผลโครงการ

๑๔.๓.๑ ประเมินผลจากจำนวนผู้ที่ลงชื่อในใบรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ

๑๔.๓.๒ วิเคราะห์ผลการประเมินจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) และตรวจคัดกรองโดยใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๑๕. การขยายผลโครงการ

- นำไปใช้/ประยุกต์ใช้เฉพาะหน่วยงาน
- นำไปใช้/ประยุกต์ใช้ภายนอกหน่วยงาน
- ✓ นำไปใช้/ประยุกต์ใช้ภายนอกสถาบัน
- ผลงานได้รับรางวัลในระดับประเทศ/นานาชาติ

๑๖. สรุปผลการประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดโครงการ

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ประเภทตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ/เครื่องมือในการใช้วัด	ผลการประเมินตัวชี้วัด
๑. อัตราความพึงพอใจด้านความสะดวกต่อการใช้งานภาพรวมระดับมากและมากที่สุดของผู้ใช้ต่อแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	≥๘๐	เชิงคุณภาพ	แบบประเมินความพึงพอใจด้านความสะดวกต่อการใช้งานต่อแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	๑๐๐% (ประเมิน ๔๐ คน)
๒. อัตราผู้ประเมินพัฒนาการโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการน้อยลง	≥๘๐	เชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบระยะเวลาที่ผู้ประเมินพัฒนาการใช้ในการเตรียมความพร้อมระหว่างการใช้ DSPM ฉบับเต็ม และ DSPM ฉบับย่อ	๑๐๐% (ประเมิน ๔๐ คน)
๓. อัตราเด็กอายุ ๐-๖ ปี ได้รับการคัดกรองโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	≥๙๐	เชิงคุณภาพ	แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)	๙๓% (ประเมิน ๕๓ คน จากทั้งหมด ๕๗ คน)

๑๖.๑ อัตราความพึงพอใจด้านความสะดวกต่อการใช้งานภาพรวมระดับมากและมากที่สุดของผู้ใช้ต่อแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)

ผู้ใช้ตอบแบบประเมิน

จำนวน ๔๐ คน (คิดเป็น ๑๐๐%)

อัตราความพึงพอใจภาพรวมระดับมากและมากที่สุด

คิดเป็น ๑๐๐ %

โดยผลการประเมินความพึงพอใจด้านความสะดวกต่อการใช้งานของผู้ใช้ต่อแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๙๗$, $SD. = ๐.๑๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยที่ได้มากที่สุดคือ แบบประเมินพัฒนาการเด็ก DSPM ฉบับย่อ ช่วยลดเวลาในการประเมินพัฒนาการเด็กแต่ละคน ($\bar{X} = ๕.๐๐$, $SD. = ๐.๐๐$) รองลงมาคือ แบบประเมินพัฒนาการเด็ก DSPM ฉบับย่อ ใช้งานง่ายและสะดวก ($\bar{X} = ๔.๙๗$, $SD. = ๐.๑๕$) ส่วนข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก DSPM ฉบับย่อ ได้ผลการประเมินพัฒนาการเด็กตรงกับการใช้คู่มือ DSPM ฉบับเต็ม ($\bar{X} = ๔.๙๐$, $SD. = ๐.๓๐$) แต่ทั้งนี้ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ผลการประเมินความพึงพอใจด้านความสะดวกต่อการใช้งานของผู้ใช้ต่อแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)

รายละเอียด	ระดับ					$\bar{X}$	SD	แปลผล
	๕	๔	๓	๒	๑			
๑. สามารถใช้ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปี	๙๕.๐๐	๕.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๙๕	๐.๒๒	มากที่สุด
๒. แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก DSPM ฉบับย่อ ได้ผลการประเมินพัฒนาการเด็กตรงกับการใช้คู่มือ DSPM ฉบับเต็ม	๙๐.๐๐	๑๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๙๐	๐.๓๐	มากที่สุด
๓. แบบประเมินพัฒนาการเด็ก DSPM ฉบับย่อ ใช้งานง่ายและสะดวก	๙๗.๕๐	๒.๕๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๙๗	๐.๑๕	มากที่สุด
๔. แบบประเมินพัฒนาการเด็ก DSPM ฉบับย่อ ช่วยลดเวลาในการประเมินพัฒนาการเด็กแต่ละคน	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๕. ความพึงพอใจในการใช้แบบประเมินพัฒนาการ DSPM ฉบับย่อในภาพรวม	๙๗.๕๐	๒.๕๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๙๗	๐.๑๕	มากที่สุด

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลผลคะแนน แบ่งเป็น ๕ ระดับ ตามรายละเอียดดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๐ – ๕.๐๐	หมายถึง	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๐ – ๔.๔๙	หมายถึง	อยู่ในระดับ	มาก
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๐ – ๓.๔๙	หมายถึง	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๐ – ๒.๔๙	หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๔๙	หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

นอกจากนี้ผู้ใช้แบบประเมินได้มีการสะท้อนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ดีเกี่ยวกับแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็นที่สำคัญคือ

	จำนวนผู้ประเมิน	คิดเป็นร้อยละ
1) แบบประเมินสั้นกระชับเข้าใจได้ง่ายกว่าฉบับเต็ม สามารถทำความเข้าใจวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กได้ง่าย	16	40
2) เนื้อหาครอบคลุมครบตามตัวชี้วัดและมีความสะดวกต่อการใช้งานพกพาได้ง่าย ไม่ต้องเปิดหลาย ๆ หน้า	14	35
3) ช่วยลดระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมิน	8	20
4) อยากให้มีการนำแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการฯ ฉบับย่อมาใช้อีก	2	5

แต่ทั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) เพิ่มเติม โดยสามารถสรุปได้เป็น 7 ประเด็นคือ

	จำนวนผู้ประเมิน	คิดเป็นร้อยละ
1) ควรทำแบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กแยกเป็นคนละสปีตามช่วงอายุของเด็ก	2	5
2) ทำแบบประเมินโดยใช้เป็นกระดาษแข็งเพื่อเพิ่มความแข็งแรง	1	2.5
3) อาจมีการพัฒนาเพิ่มเติมให้อยู่ในรูปแบบ Applications ที่พ่อแม่/ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ได้ง่าย	1	2.5
4) ปรับตัวอักษรให้อ่านง่ายยิ่งขึ้น เช่น ขยายที่ว่างระหว่างตัวอักษร และปรับ front ของอักษรที่ใช้ เป็นต้น	1	2.5
5) ในส่วนของแบบส่งเสริมพัฒนาการรูปภาพและข้อความค่อนข้างกระจัดกระจาย อาจทำเป็นช่องแต่ละช่องของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน แล้วเรียงลงมาจะทำให้เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น	1	2.5
6) ควรมีการเพิ่มเติมข้อมูลเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผ่านหรือไม่ผ่านเพิ่มเติม	1	2.5
7) ในส่วนของช่วงอายุที่ต้องคัดกรองควรใช้สีที่แตกต่างจากช่วงอายุอื่น	2	5

๑๖.๒ อัตราผู้ประเมินพัฒนาการโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการน้อยลง

ผู้ประเมินพัฒนาการโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ จำนวน ๔๐ คน (คิดเป็น ๑๐๐%)
อัตราค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมฯ น้อยลง คิดเป็น ๑๐๐ %

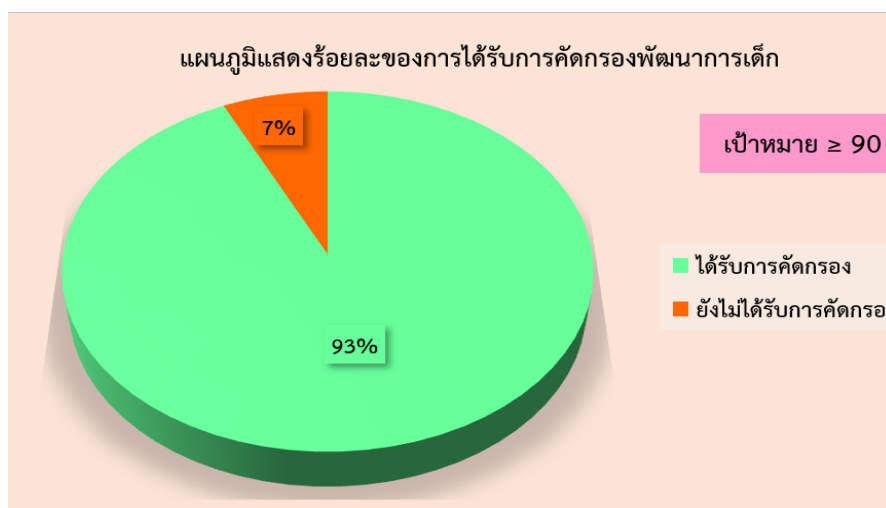
โดยผลพบว่าอัตราผู้ประเมินพัฒนาการโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2) มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้คู่มือ DSPM ฉบับเต็ม ดังนี้คือ ผู้ประเมินพัฒนาการที่ใช้คู่มือ DSPM ฉบับย่อ ในการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการซึ่งนับตั้งแต่การคำนวณอายุเด็กและการอ่านทำความเข้าใจข้อทดสอบ มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมฯ คือ ๒.๐๑ นาที (S.D. ๐.๙๓) ซึ่งใช้เวลาน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับทำให้ผู้ประเมินพัฒนาการที่ใช้คู่มือ DSPM ฉบับเต็ม ในการเตรียมความพร้อมฯ มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมฯ คือ ๓.๔๐ นาที (S.D. ๑.๑๙) ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ผลระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการของผู้ประเมินพัฒนาการโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ เปรียบเทียบกับการใช้ DSPM ฉบับเต็ม

รูปแบบการเตรียมความพร้อมฯ	การเตรียมความพร้อมเมื่อใช้ DSPM ฉบับเต็ม	การเตรียมความพร้อมเมื่อใช้ DSPM ฉบับย่อ
หัวข้อการประเมิน		
๑. ระยะเวลามากที่สุดที่ใช้ (นาที)	๘.๐๐	๖.๐๐
๒. ค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมฯ (นาที)	๓.๔๐ (SD. ๑.๑๙)	๒.๐๑ (SD. ๐.๙๓)

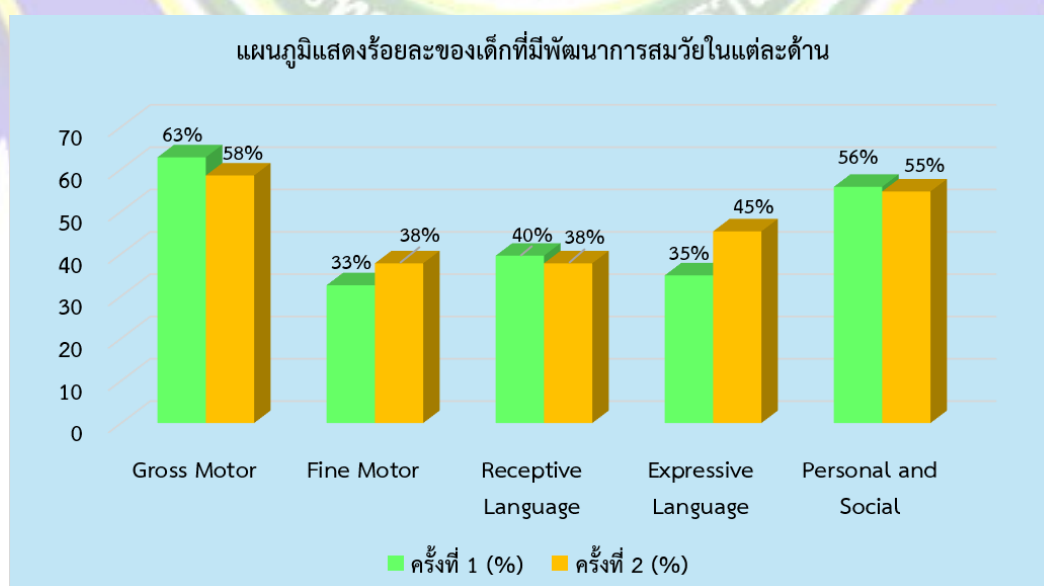
๑๖.๓ อัตราเด็กอายุ ๐-๖ ปี ได้รับการคัดกรองโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.2)

เด็กอายุ ๐-๖ ปี ณ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท มีการวางแผนประเมินพัฒนาการเด็กทั้งหมด ๕๗ คน ได้รับการคัดกรองโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งใช้แบบประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM Version.๒) จำนวน ๕๓ คน (คิดเป็น ๙๓%) ทั้งนี้มีเด็กที่ยังไม่ได้รับการประเมินพัฒนาการอีก ๔ คน เนื่องจากเด็กมีภาวะเจ็บป่วยทำให้ไม่สามารถประเมินพัฒนาการได้ ดังแสดงในภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ แผนภูมิแสดงร้อยละของการได้รับการคัดกรองพัฒนาการเด็ก

ในการประเมินพัฒนาการพัฒนาการเด็กมีการติดตามผล ๒ ครั้ง ระยะเวลาห่างกันประมาณ ๑ เดือน ผลที่ได้พบว่าร้อยละของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น มี ๒ ด้าน คือ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine motor) จากเดิม ๓๓% เป็น ๓๘% และด้านการใช้ภาษา (Expressive Language) จากเดิม ๓๕% เป็น ๔๕% แต่ทั้งนี้พบว่ามีพัฒนาการ ๓ ด้านที่มีค่าลดลงเล็กน้อย คือ ด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor) จากเดิม ๖๓% เป็น ๕๘% ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language) จากเดิม ๔๐% เป็น ๓๘% และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal and Social) จากเดิม ๕๖% เป็น ๕๕% ดังแสดงในภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ แผนภูมิแสดงร้อยละของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยในแต่ละด้าน

จากข้อมูลทีกล่าวนำข้างต้น ภาควิชาฯ จึงมีข้อเสนอแนะในการวางแผนการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท ดังนี้คือ

๑) ให้มีการตรวจคัดกรองพัฒนาการ ๕ ช่วงวัยโดยนักวิชาชีพ จากการกำหนดวันที่ในการประเมินตามอายุที่ต้องคัดกรองของเด็กแต่ละคน (อายุ ๙, ๑๘, ๓๐, ๔๒ และ ๖๐ เดือน) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการคัดกรองพัฒนาการเด็กให้มากกว่า ๙๐% ในทุกปี

๒) ให้มีการติดตามและคัดกรองพัฒนาการซ้ำในเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าหลังได้รับการส่งเสริมพัฒนาการตามวัย ๓๐ วัน เพื่อแบ่งกลุ่มเด็กเป็นเด็กพัฒนาการปกติ/สมวัย หรือกลุ่มเด็กพัฒนาการล่าช้าต้องส่งต่อ

๓) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้ดูแลเด็กในแต่ละบ้านเพื่อนำมาหาแนวทางในการแก้ไข สนับสนุนและเอื้ออำนวยให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัย

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ

(อาจารย์ศิริพร ชาวสุรินทร์)

ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์

มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) (อายุ 0 - 1 ปี)
 ชื่อนักเรียน: _____ ต้องศึกษาและใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับเต็ม ประกอบการประเมินทุกครั้ง

อายุ	Gross Motor	Fine Motor	Receptive Language	Expressive Language	Personal and Social
แรกเกิด	1 GM	2FM	3RL	4EL	5PS
1 เดือน	นอนคว่ำยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่ง (เขย่าของเล่นห่าง 30 ซม.)	มองตามกึ่งกลางลำตัว มองตาม ลูกบอล ผ่าสีแดง ห่างเด็ก 20 ซม. จากกึ่งกลางไปด้านข้างกลับมา กึ่งกลาง	สะดุ้งหรือ เคลื่อนไหว ร่างกายเมื่อได้ยิน เสียงพูด (เรียกชื่อ เด็ก ชาย-ขว ห่างเด็ก 60 ซม.)	ส่งเสียงอ้อแอ้ (สังเกต หรือสอบถาม)	มองจ้องหน้า นาน 1 - 2 วินาที (ยิ้มและพูดคุย หน้าห่างเด็ก 30 ซม.)
1 - 2 เดือน	6 GM	7 FM	8 RL	9 EL	10 PS
	นอนคว่ำยกศีรษะ 45 องศา นาน 3 วินาที (เขย่ากริ่งหรือใหม่ตาม)	มองตามผ่าน กึ่งกลางตัว (ถือลูกบอลแดงเยื้อง จุดกึ่งกลางใหม่แล้ว เคลื่อนผ่านจุดกึ่งกลาง)	มองหน้าผู้พูด นาน 5 วินาที (พูดคุยขณะเด็ก ไม่มองหน้า)	ทำเสียง อู อ่า อ้อ เมื่อห่างจากเด็ก 60 ซม. (อาจถาม)	ยิ้มตอบ หรือส่งเสียงตอบ เมื่อพูดคุยด้วย (โดยไม่แตะตัว)
3 - 4 เดือน	11 GM	12 FM	13 RL	14 EL	15 PS
	ยกศีรษะและอก พันพื้น (เคลื่อนไหวกริ่งขึ้นด้านบน ให้เด็กมองตาม)	มองตาม 180 องศา (1 ใน 3 ครั้ง) (เคลื่อนไหวลูกบอลสีแดง จากขวาหรือซ้ายแล้ว เคลื่อนกลับ)	หันตามเสียงได้ (เขย่ากริ่งกริ่ง ด้านซ้ายและขวา ห่าง 60 ซม. และไม่ให้เห็น)	เสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ แสดงความรู้สึก (สังเกต หรือถาม) อย่างน้อย 2 ความรู้สึก	ยิ้มทัก คนคุ้นเคย (สังเกต หรือถาม)
5 - 6 เดือน	16 GM	17 FM	18 RL	19 EL	20 PS
	ยันตัวขึ้นจากท่า นอนคว่ำ เหยียดแขนตรง (เขย่ากริ่งขึ้นบน ให้มองตาม)	เอื้อมมือหยิบ และ ถือวัตถุ (กริ่งกริ่ง) ไว้ ในท่านอนหงาย	หันตามเสียงเรียก อยู่ด้านหลัง (ห่างเด็ก 30 ซม. ป้อนปากเรียก ชาย-ขว)	เลียนแบบการเล่น ทำเสียงได้ (ใช้ปากทำเสียงจับ หรือถาม)	สนใจฟังคนพูดและ สามารถมองไปที่ ของเล่น นั่งหันหน้าเข้าหาเด็ก เรียกชื่อ แล้วหยิบ ตุ๊กตาผ้า (เด็กมองตุ๊กตาผ้า 5 วินาที) (1 ใน 3 ครั้ง)
7 - 8 เดือน	21 GM	23 FM	24 RL	25 EL	* 26 PS
	นั่งมั่นคง เอี้ยวตัว (วางกริ่งกริ่ง ด้านข้างเยื้องไป ด้านหลัง)	จ้องมองไปที่ หนังสือพร้อม กับ ผู้ใหญ่ นาน 2 - 3 วินาที (จับเด็กนั่งบนตัก)	หันตามเสียง เรียกชื่อ (ห่าง 120 ซม.)	เลียนเสียงพูดคุย (ถาม) อย่างน้อย 2 เสียง จา มา ปา ดา	เล่นจ๊ะเอ๋ได้ และ มองหน้าผู้เล่น ได้ถูกทิศทาง (โผล่หน้าด้านเดียว 2 ครั้ง แล้วพูดจ๊ะเอ๋ ครั้งที่ 3 ไม่โผล่)
	22 GM				
	ยืนเกาะ เครื่องเรือน สูงระดับอกได้ 10 วินาที (ขยับขาได้)				
9 เดือน	27 GM	29 FM	31 RL	32 EL	34 PS
	ลุกขึ้นนั่งจาก ท่านอนหงายหรือ คว่ำ (กระตุ้นโดยใช้ ลูกบอล)	หยิบก้อนไม้จาก พื้นและถือไว้มีอ ละเอียด (บอกให้ เด็กหยิบ)	ทำตามคำสั่งง่าย ๆ เมื่อชี้ท่าทาง ประกอบ เช่น ดมมือ บ้ายบาย	ปฏิเสธด้วยการ แสดงท่าทาง (สังเกต/ถาม)	ใช้นิ้วหยิบอาหาร กินได้ (ถาม)
	28 GM	30 FM		33 EL	
	ยืนอยู่ได้โดยใช้ มือเกาะเครื่องเรือน สูงระดับอก (ไม่พิง ไม่พยุง)	บอกให้หยิบ หรือ ทำให้เด็กดู ใช้นิ้ว 2 นิ้ว หยิบของขนาด 2 ซม.		เลียนเสียงคำพูด อย่างน้อย 1 เสียง เช่น แม่ ไป หม่า (สังเกต หรือถาม)	
10 - 12 เดือน	35 GM	36 FM	37 RL	38 EL	39 PS
	ยืนนาน 2 วินาที จัดเด็กอยู่ในท่ายืน โดยไม่พยุง	จับนิ้วมือเพื่อหยิบ ของชิ้นเล็ก 1 ซม. อาจหยิบให้เด็กดู (นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้) (1 ใน 3 ครั้ง)	บอกมือ/ ดมมือ ตามคำสั่ง ห้ามไข ทำท่าทางประกอบ (1 ใน 3 ครั้ง)	แสดงความ ต้องการ โดยทำ ท่าทางหรือ เปล่งเสียง (ถาม)	เล่นสิ่งของ ตามประโยชน์ : หวี ขอน แก้ว แปรงสีฟัน (1 ใน 4)

หมายเหตุ : * = Executive Function (EF)

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM).
 สำนักงานกิจการโรงพยาบาลเพื่อการส่งเสริมสุขภาพผ่านตึก.

จัดทำโดย

ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
 ฉบับสมบูรณ์ Version.2 วันที่ 25 มีนาคม 2568

แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) (อายุ 1 - 2 ปี)
 ชื่อนำหน้า ต้องศึกษาและใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับเต็ม ประกอบการประเมินทุกครั้ง

อายุ	Gross Motor	Fine Motor	Receptive Language	Expressive Language	Personal and Social
13-15 เดือน	40 GM	41 FM	42 RL	43 EL	44 PS
	ยืนตามลำพัง นาน 10 วินาที	ขีดเขียน (เป็นเส้น) บนกระดาษได้ (ทำให้ดู "ลองวาดสิ")	เลือกวัตถุตาม สั่งได้ถูกต้อง 2 ชนิด (ชี้หรือหยิบ 1/3)	พูดคำพยางค์ เดียวได้ 2 คำ (ถามหรือสั่งเกิด)	เลียนแบบท่า ทางการทำงาน บ้าน (กวาดบ้าน ถูบ้าน ฯลฯ อย่าง น้อย 1 อย่าง)
16-17 เดือน	45 GM	46 FM	47 RL	48 EL	* 49 PS
	เดินลากของเล่น หรือสิ่งของได้	ขีดเขียนได้เอง ("หนูลอง วาดรูปสิคะ")	ทำตามคำสั่งง่ายๆ โดยไม่มีท่าทาง ประกอบ ("กอดตุ๊กตาสิ... ขว้าง... ส่ง...")	ตอบชื่อวัตถุได้ ถูกต้อง " นี้อะไรคะ " ได้ 1 ชนิด	เล่นการใช้สิ่งของ ความสัมพันธ์ของ 2 สิ่งขึ้นไป (สังเกตเด็กเล่นได้ อย่างน้อย 3 ชนิด)
18 เดือน	50 GM	52 FM	54 RL	56 EL	* 58 PS
	วิ่งได้ (อาจวิ่งเล่นตาม ลูกบอล)	เปิดหนังสือปก แข็งทีละแผ่น (เปิดให้ดูแล้วบอก ให้ทำตาม)	เลือกวัตถุได้ ถูกต้อง 3 ชนิด (ตุ๊กตา, บอล, รถ) วางหิ้ง 3 ถาม "อยู่ไหน?" ทำได้ 1/3	พูดเลียนคำเด่น หรือคำสุดท้าย "เรามาพูดคำนี้กัน นะ หนูเป็น เด็ก ดี"	สนใจและมองตาม ที่ชี้ 3 เมตร "ไหนนาฬิกา"
	51 GM	53 FM	55 RL	57 EL	59 PS
	เดินถือบอลไกล 3 เมตร (บอกให้ถือของเล่น ไปหาพ่อแม่)	ต่อก่อนไม้ 2 ก้อน (วาง 4 ก้อน ต่อให้ดู 2 ก้อน ทำได้ 2/3)	ชี้วัตถุ 1 ส่วน (ถามพ่อแม่ "...อยู่ไหน" 3 ครั้ง ทำได้ 2/3)	พูดเป็นคำ ได้ 4 คำ (ไม่ใช่คำว่าพ่อแม่ หรือชื่อสัตว์เสียง) (ถาม)	ดื่มน้ำจากถ้วย โดยไม่หก (น้ำ 1/4 แก้ว บอกให้ดื่มหรือถาม)
19-24 เดือน	60 GM	61 FM	62 RL	63 EL	64 PS
	เหวี่ยงขาเตะบอล (เตะให้ดู วางห่าง 15 ซม. แล้วบอก ให้เตะ ทำได้ 1/3)	ต่อก่อนไม้ 4 ก้อน (วาง 8 ก้อน ต่อให้ ดู 4 ทำได้ 1/3)	เลือกวัตถุตามสั่ง 4 ชนิด (หยิบได้ถูกต้อง ตามคำถาม "อันไหน?" ตุ๊กตา/บอล/รถ/ถ้วย)	เลียนคำวลี 2 คำขึ้นไป (ถามหรือให้เด็ก เลียนคำพูด เช่น อาบน้ำ ร้องเพลง เล่านิทาน)	ใช้ช้อนตัก อาหารกินเอง (ถาม)

หมายเหตุ : * = Executive Function (EF)

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM).
 สำนักงานกิจการโรมพิทักษ์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

จัดทำโดย

ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยบดินทรเดชา
 ฉบับสมบูรณ์ Version.2 วันที่ 25 มีนาคม 2568

แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) (อายุ 2 - 3 ปี)
 ชื่อนี้ นำ ต้องศึกษาและใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับเต็ม ประกอบการประเมินทุกครั้ง

อายุ	Gross Motor	Fine Motor	Receptive Language	Expressive Language	Personal and Social
25-29 เดือน	65 GM	* 66 FM	67 RL	* 68 EL	69 PS
	กระโดดเท้าพื้น พื้นทั้ง 2 ข้าง (ทำให้ดู อาจช่วย จับมือ 2 ข้าง)	แก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้เครื่องมือ (ถาม)	ชื่อวัย 7 ส่วน (ถามแม่ว่า เด็กรู้จักอะไร จึงถามว่า "...อยู่ไหน")	พูดตอบรับและ ปฏิเสธได้ (3-4 คำถาม หรือ ถามพ่อแม่ เช่น ดื่มนม?)	ล้างและเช็ดมือ ได้เอง (ถาม)
30 เดือน	70 GM	* 72 FM	73 RL	76 EL	77 PS
	กระโดดข้ามเชือก บนพื้นไปข้างหน้า (ทำให้ดู นอกให้ ทำตาม ต้อง spring ตัว)	ต่อก้อนไม้ 8 ก้อน (ต่อให้ดู 1/3)	วางก้อนไม้ 3 ก้อน แบบมือแล้วบอก หยิบให้ใคร 1 ก้อน ทำซ้ำ (ต้องทำได้ 2 ครั้ง)	พูดติดต่อกัน 2 คำ อย่างน้อย 4 กริยา ("ดูดาทำอะไร" นั่ง นอน เดิน ร้อง)	ร้องเพลงคลอตาม ทำนองหรือพูดคำ คล้องจอง (ชวนเด็กร้องเพลง หรือถาม)
	71 GM		74 RL		* 78 PS
	ขว้างลูกบอลเล็ก โดยยกมือ เหนือศีรษะ (ทำให้ดู)		ฟังนิทาน ได้นาน 5 นาที (เช่น โตโตคนเก่ง 20-30 คำ หรือถาม)		รู้จักรอยยิ้ม ให้ถึงรอบ ถือก้อน คนละ 2 ก้อน และ พูดว่า "เรามาใส่ ก้อนไม้คนละ 1 ก้อน ให้ครูใส่ก่อนแล้วหนูใส่"
			* 75 RL		
			วางวัตถุไว้ "ข้างบน" "ข้างใต้" (สลับกัน) ตามคำสั่งได้ (2/3)		
31-36 เดือน	79 GM	80 FM	81 RL	82 EL	83 PS
	ยืนขาเดียว 1 วินาที ทำให้ดู แล้วบอกให้ทำ ทำได้ 1/3	เลียนแบบลากเส้น เป็นวงต่อเนื่องกัน (ทำให้ดูและพูด "ลากเส้นเป็นวง")	นำวัตถุ 2 ชนิด มาให้ได้ ตามคำสั่ง ทำได้ 2/3	พูดติดต่อกัน 3 - 4 คำ อย่างน้อย 4 ความหมาย (สังเกตหรือถาม)	ใส่กางเกงได้เอง (ถาม) (เอวข้างยืด อาจไม่ ถูกต้องได้)

หมายเหตุ : * = Executive Function (EF)

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM).
 สำนักงานกิจการโรงพยาบาลคุ้มครองการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

จัดทำโดย

ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชินี
 ฉบับสมบูรณ์ Version.2 วันที่ 25 มีนาคม 2568

แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) (อายุ 3 - 4 ปี)
 ชื่อนามสกุล : _____

อายุ	Gross Motor	Fine Motor	Receptive Language	Expressive Language	Personal and Social
37-41 เดือน (3 ปี 1 เดือน - 3 ปี 5 เดือน)	84 GM	85 FM	* 86 RL	* 87 EL	* 88 PS
	ยืนขาเดียว 3 วินาที 1 ใน 3 ครั้ง (ทำให้เด็กดูแล้วบอกให้ทำ)	เลียนแบบวาดรูปวงกลม (ควรวาดรูปวงกลม 5 cm ซ้อนกันไม่เกิน 2cm 1 ใน 3 ครั้ง)	ทำตามสั่งต่อเนื่องได้ 2 กรวยกับวัตถุ 2 ชนิด (วางวัตถุ 4 ชนิดแล้วพูดว่า "หยิบหรือให้ใครแล้วชี้วัตถุใด") เปลี่ยนคำสั่ง 1 ใน 3	ถามคำถามได้ 4 แบบ (สังเกตหรือถามเด็กเคยถามคำถาม 4 แบบ ใคร อะไร ที่ไหน ทำไม หรือไม)	ทำตามกติกาหรือเล่นเป็นกลุ่มได้โดยมีผู้ใหญ่แนะนำ (ถาม)
					* 89 PS
					ช่วยทำงานขั้นตอนเดียวได้เอง เช่น ยกของเก็บของ (ถาม)
42 เดือน (3 ปี 6 เดือน)	90 GM	* 92 FM	95 RL	* 97 EL	99 PS
	ยืนขาเดียว 5 วินาที (ทำให้เด็กดูแล้วบอกให้ทำ 1 ใน 3 ครั้ง)	แยกรูปทรงเรขาคณิตได้ 3 แบบ (วางคละกันทรงกระบอกสั้น 3 เหลี่ยม 4 เหลี่ยม ทำให้ดูแล้วบอก "ลองทำเหมือนครูชี้")	วางวัตถุไว้ข้างหน้าและข้างหลังตามคำสั่ง (ส่งก่อนไม่ให้เด็กแล้วพูดว่า "วางก่อนไม่ไว้ข้างหน้าสักตา... ถูก 2 ใน 3 ครั้ง)	พูดถึงเหตุการณ์ที่ผ่านไปใหม่ๆ ได้ (ถามเด็ก "ก่อนมาที่นี่หนูทำอะไรบ้างจะ")	บอกเพศของตัวเองได้ถูกต้อง (ถาม หนูเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง ใช้เพศของเด็กขึ้นก่อนแล้วสลับถูก 2 ใน 3 ครั้ง)
	91 GM	* 93 FM	* 96 RL	* 98 EL	* 100 PS
	ใช้แขนรับลูกบอลได้ยืนห่างเด็ก 2 เมตรบอกให้ยืนแขนรับลูกบอล(บอลขนาด 15-20 cm 1 ใน 3 ครั้ง)	ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพ 3 ชิ้นได้ (ให้ดูภาพสมบูรณ์ก่อน 1 ใน 3 ครั้ง โดยต่อลงในกรอบ)	เลือกจัดเสื้อผ้าได้ตามประเภท (คละกัน แล้วพูดว่า เลือกอันที่เป็นเสื้อผ้าให้ครูหน่อย ถูก 2 ใน 3)	พูด "ขอ, ขอบคุณ, ให้" ได้เอง 2 ใน 3 ความหมาย (ถาม)	ใส่เสื้อผ้าหน้าได้เองโดยไม่ต้องติดกระดุม (แสดงหรือถาม)
		94 FM			
		เขียนรูปร่างตามแบบได้ ("มีรูปร่างเหมือนลูกบอลตามตัวอย่างดูซิ" ไม่แสดงให้ดู)			
43 - 48 เดือน (3 ปี 7 เดือน - 4 ปี)	101 GM	102 FM	104 RL	105 EL	* 106 PS
	กระโดดขาเดียวได้ อย่างน้อย 2 ครั้ง (บอกหรือทำให้ดู)	ตัดกระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 10 cm ออกเป็น 2 ชิ้น (ทำให้ดูแล้วบอก "หนูลองตัดกระดาษซิ" 1 ใน 3 ครั้ง)	เลือกวัตถุใหญ่กว่าและเล็กกว่า (วางวัตถุบนโต๊ะทีละ 1 ชุด แล้วถาม "อันไหนใหญ่กว่าอันนี้" เริ่มจากทรงกระบอกสั้น 4 เหลี่ยม 3 เหลี่ยม 2 ใน 3 ชุด)	พูดประโยคติดต่อกันโดยมีความหมายและเหมาะสมกับโอกาส (สังเกตหรือถามอย่างน้อยได้ 5 ประโยค)	ใส่กระดุมอย่างน้อย 2 cm ได้เอง 3 เม็ด (ทำให้เด็กดูแล้วให้ทำตาม)
		103 FM			
		เลียนแบบวาดรูป + วาด + ขนาด 4 cm "หนูลองทำซิ" ทำให้ดูก่อนทุกครั้ง 1 ใน 3 ครั้ง			

หมายเหตุ : * = Executive Function (EF)

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM).
 สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

จัดทำโดย

ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชินี
 ฉบับสมบูรณ์ Version.2 วันที่ 25 มีนาคม 2568

แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) (อายุ 4 - 5 ปี)
 ชื่อนามสกุล : _____ ต้องศึกษาและใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับเต็ม ประกอบการประเมินทุกครั้ง

อายุ	Gross Motor	Fine Motor	Receptive Language	Expressive Language	Personal and Social
49 - 54 เดือน	107 GM	108 FM	109 RL	110 EL	111 PS
(4 ปี 1 เดือน - 4 ปี 6 เดือน)					
	กระโดด 2 เท้าพร้อมกัน ด้านข้างและ ถอยหลังได้	ประกอบชิ้นส่วนรูปภาพ 8 ชิ้น "หนูดูรูปภาพนี้ ต่อให้เป็นรูปภาพนะคะ"	เลือกรูปภาพแสดงเวลา กลางวัน กลางคืน ซึ่งรูปที่ละชุด (วางภาพสลับกันให้เด็กเลือก) (2 ใน 3 ชุด)	ตอบคำถาม "ถ้าหนูรู้สึกโกรธ หนูจะทำอย่างไร" "ไม่สบาย" "หิว" (ถูก 2 ใน 3 ครั้ง)	ทำความสะอาด หลังจกจะงาไรได้ (ล้างกิน/ล้างมือ) (ถาม)
55-59 เดือน	112 GM	113 FM	114 RL	* 115 EL	* 116 PS
(4 ปี 7 เดือน - 4 ปี 11 เดือน)					
	เดินต่อส้นเท้า 4 ก้าว โดยไม่เสียการทรงตัว (ทำให้ดูแล้วบอกให้ทำตาม)	ยีนกระดาษและดินสอ ให้เด็ก "หนูลอง ใช้ดินสอเขียนดู" (เด็กจับดินสอถูกต้อง)	ให้เด็ก "หยิบก้อนไม้สี....." (ฟ้า เขียว ชมพู ดำ ขาว แดง เหลือง ส้ม) (ทีละสี 8 สีจาก ก้อนไม้ 10 สี)	"เด็กสามารถพูดคุยกับ เพื่อนโดยผลัดกัน ได้หรือไม่" (ถาม)	"เด็กเคยเล่นเลียนแบบ บทบาทอาชีพโดยเล่น กับเพื่อนหรือไม่" อย่างน้อย 1 บทบาท (ถาม)
60 เดือน	117 GM	118 FM	* 120 RL	122 EL	* 124 PS
(5 ปี)					
	เดินต่อเท้าเป็นเส้นตรงไป ข้างหน้า 4 ก้าว หลังจาก ทำให้ดู 8 ก้าว" (2 ใน 3 ครั้ง โดยส้นเท้า กับปลายเท้าห่างกัน ไม่เกิน 1 นิ้ว)	ชี้ให้เด็กดูรูป ☐ และบอกว่าเขียนให้ เหมือนรูปนี้ (2 ใน 3 ครั้ง)	เล่านิทานในสวน "แล้วครูจะถามให้หนูตอบนะคะ" ก. เกี่ยวกับอะไร เรื่องราวเป็นยังงั (ไตร่ตรอง 1 ใน 2 ประเด็น) ข. ทำไมกระดาษไม่ไป วิ่งเล่นกับเพื่อน (ให้เล่าได้อีก 1 ครั้ง)	"นี่คืออะไร" อ่าน ก - ง - ด - น - ย (ให้ทำได้อีก 1 ครั้ง)	"เมื่อหนูเห็นเพื่อนร้องไห้ เพราะเสียใจหรือเจ็บ หนูจะทำอย่างไร " (ตอบแสดง ความเห็นใจ เช่น ปลอบ ช่วยบอกครูให้มาช่วยเพื่อน)
		119 FM	121 RL	* 123 EL	
		"วาดรูปคนให้สมบูรณ์ 1 รูป บนกระดาษนี้" (วาดรูปคนได้ 6 ส่วนขึ้นไป)	หยิบก้อนไม้ 5 ก้อน วางบน กระดาษ แล้วถามว่า "บนกระดาษมีก้อนไม้ กี่ก้อน" (ให้โอกาสทำอีก 1 ครั้ง)	1.ถามพ่อแม่ว่าเด็ก เคยถาม"ทำไม" หรือไม่ 2.ถามทำไม "ต้องล้างมือ" "ต้องกินผัก" "ต้องเก็บของเล่น" (ตอบมีเหตุผล อย่างน้อย 1 ใน 3 ข้อ)	

หมายเหตุ : * = Executive Function (EF)

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM).
 สำนักงานกิจการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.

จัดทำโดย

ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยบดินทรเดชา
 ฉบับสมบูรณ์ Version.2 วันที่ 25 มีนาคม 2568

แบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ฉบับย่อ (Shortened version of DSPM) (อายุ 5 - 6 ปี)
 ชื่อนักเรียน : _____ ต้องศึกษาและใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับเต็ม ประกอบการประเมินทุกครั้ง

อายุ	Gross Motor	Fine Motor	Receptive Language	Expressive Language	Personal and Social
61 - 66 เดือน (5 ปี 1 เดือน - 5 ปี 6 เดือน)	125 GM	126 FM	* 127 RL	128 EL	* 129 PS
	กระโดดขาเดียวต่อเนื่อง 4 ครั้ง ทั้งขาซ้ายและขาขวา หรือทำให้ดูก่อน (1 ใน 2 ครั้ง)	คัดกระดาดตามเส้นตรง 15 ซม. "ลองใช้กรรไกร คัดกระดาดตามเส้น"	บอกเลขผลลัพธ์ไม่เกิน 10 ได้ 2 ข้อ (1+1),(5+5) (ตอบถูกทั้ง 2 คำถาม ให้โอกาสตอบ 2 ครั้ง)	ถาม"(บอล เป็นอย่างไร" เด็กตอบ การใช้งาน/ ปร่าง/ส่วนประกอบ/ ประเภท (บ้าน บอล เก้าอี้ ส้ม จาน แมว ทะเล คลอง หลิ่งดา เพดาน) (6 ใน 8 ชนิด)	ช่วยงานบ้านได้ 2 อย่าง เช่น เก็บที่นอน เก็บของเล่น ฯลฯ (ถาม)
67 - 72 เดือน (5 ปี 7 เดือน - 6 ปี)	* 130 GM	131 FM	132 RL	133 EL	134 PS
	"มาเล่นวิ่งอ้อมสิ่ง กีดขวางกัน" เช่น เก้าอี้ (ห่าง 1 เมตร 3 จุด) อาจทำให้ดูก่อน (เด็กวิ่งไปกลับโดยไม่ชน/ล้ม)	"เขียนให้เหมือนรูปนี้" △ (2 ใน 3 ครั้ง)	ลบเลขโดยถามเด็ก "แม่มีไข่ 5 ฟอง ทอดไข่ 2 ฟองให้ลูกกิน เหลือไข่กี่ฟอง" *อาจนับนิ้วได้ (1 ใน 2 ครั้ง)	"งาน ชาม ถ้วย เรียกว่า ภาชนะ รูปทั้งหมดนี้คืออะไร" 1.หมวตัสต์ 2. หมวตเสื้อผ่า 3.หมวดอาหาร	ถาม และบอกให้ทำ 1.เวลาหนูแปรงฟัน หนูใช้อะไรบ้างคะ 2.มีบยาสีฟันให้เด็กแล้ว ให้เด็กแปรงฟันให้ดู (แปรงครบทุกซี่ ทุกด้าน อย่างน้อย 2 นาที)
73 - 78 เดือน (6 ปี 1 เดือน - 6 ปี 6 เดือน)	135 GM+EF	136 FM	* 137 RL	* 138 EL	* 139 PS
	เคลื่อนไหวร่างกาย ตามที่ตกลงกัน 1.เคาะโต๊ะ2ครั้ง=กระโดด 2.ปรบมือ 2 ครั้ง=กระโดด กางแขน บอก "เตรียมตัว เริ่มก่อนทำ" (1 ใน 2 ครั้ง)	บอกให้เด็กเขียน ชื่อตนเอง (เขียนชื่อเล่น หรือชื่อจริงถูกต้อง)	ให้เด็กอ่านหนังสือที่มีภาพ ต่อเนื่องจนจบ (น้อยกว่า 20 คำ) บอกให้เด็กเล่า เช่น เรื่อง ป่องแบ่ง กุ้งกิ้ง ยายดา (เด็กอ่านจบและเล่าได้ว่า เป็นเรื่องอะไร)	วางภาพ (ดูทีละชุด) 1.แม่ไปออกไป 2.ไข่ผีเสื้อ 3.ต้นกล้า ให้เด็กเรียงภาพต่อ จากแผ่นแรกและอธิบาย (อธิบายเป็นเหตุเป็นผล ได้ 2 ใน 3 ชุด)	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จ (ถามผู้ปกครอง) 1.กิจวัตร เช่น แต่งตัว 2.การเรียนรู้ เช่น วาดรูป 3.ศิลปะ เช่น ร้องเพลง

หมายเหตุ : * = Executive Function (EF)

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM). สำนักงานกิจการโรมพิพ้องการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

จัดทำโดย

ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช
 ฉบับสมบูรณ์ Version.2 วันที่ 25 มีนาคม 2568

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 3-4 ปี (กิจกรรมหนึ่งอาจส่งเสริมพัฒนาการได้หลายด้าน)

ด้านการเคลื่อนไหว

- ให้เด็กเล่นยืนขาเดียว (3-5 วินาที)

- เล่นโยนลูกโป่งหรือลูกบอล

- เล่นกระโดดขาเดียว

ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา

- เล่นวางของตามรูปร่าง

- ให้ดูภาพและต่อจิ๊กซอว์ 3 ชิ้น

- ให้วาดรูปตามภาพหรือทำเส้นประให้เด็กเขียนตาม

- สอนให้เด็กใช้กรรไกรของเด็กตัดกระดาษเป็น 2 ชิ้น(ระวังอันตราย)

ด้านภาษา

- เล่นวางของไว้ “ข้างหน้า”/”ข้างหลัง” เพื่อให้เด็กรู้จักความหมายของคำ

- วางของหรือภาพให้เด็กเลือกหยิบตามหมวดหมู่ เช่น หมวดสัตว์ อาหาร เสื้อผ้า ฯลฯ

เมื่อหนูทำอะไรมาคะ ?

- ถาม-ตอบเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน

- สอนให้เด็กพูด “ขอ” “ให้” รู้จักแบ่งปันและพูดทักทาย “สวัสดี” “ขอบคุณ” “ขอโทษ”

- สอนเด็กให้รู้จักของขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก

ด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคม

- เล่นตามกติกาที่กลุ่มเพื่อนโดยมีผู้ใหญ่แนะนำ รู้จักแพ้ชนะ

หนูเป็นผู้หญิง

หนูเป็นผู้ชาย

- บอกให้เด็กรู้จักเพศ (อาจถามเพศของสมาชิกในครอบครัว)

- หัดใส่เสื้อผ้าตนเอง

- ให้ช่วยทำงานบ้าน เช่น เก็บของเล่น ล้างจาน หยิบของ ฯลฯ และทำตามคำบอก ต่อเนื่องได้ 2 กิริยา

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-3 ปี (กิจกรรมหนึ่งอาจส่งเสริมพัฒนาการได้หลายด้าน)

ด้านการเคลื่อนไหว

- เล่นกระโดดอยู่กับที่หรือกระโดดข้ามเชือกบนพื้น
- เล่นขว้างบอลเหนือศีรษะ
- ยืนบนขาข้างเดียวให้เด็กทำตาม นับ 1-2-3 ตามที่ทำได้

ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา

- ให้โอกาสเด็กแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้เครื่องมือ เช่น ไข่ม้อยของโตโต้ เอาเก้าอี้มาต่อเพื่อหยิบของที่อยู่สูง
- เล่นต่อก้อนไม้เป็นท่อนสูง (8 ก้อน)
- ให้เด็กเลียนแบบลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องกัน
- เลียนแบบวาดรูปร่างกลม

ด้านภาษา

- เล่นชื่อวัยวะ (ตา หู จมูก ปาก ผม มือ เท้า ท้อง)
- เล่าหรืออ่านนิทานให้เด็กฟังทุกวัน ด้วยความสนุกสนาน และพูดคุยสิ่งที่ทำในกิจวัตรประจำวัน ถามคำถามว่าในภาพใครทำอะไร
- สอนให้เด็กรู้ความหมายคำโดยให้วางวัตถุ “ข้างบน” / “ข้างใต้” (ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างใน ข้างนอก)
- กระตุ้นให้เด็กพูดตอบรับ หรือ ปฏิเสธ
- ให้เด็กหยิบของส่งให้ตามจำนวนที่บอก เช่น หยิบช้อนให้แม่ 1 อัน

ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

- พาเด็กล้างมือ ฟอกสบู่ และเช็ดมือก่อนรับประทานอาหาร ฯลฯ
- ร้องเพลงประกอบท่าทางให้เด็กคุ้นเคย ร้องตามได้ (เช่น เพลงช้าง เป็ด เต่า จัปุดดำ)
- ผลัดกันใส่ก่อนไม่ลงในถ้วย ให้เด็กรู้จักรอ ผลัดกันเล่น
- ให้เด็กฝึกใส่กางเกง เอะยัดเอง

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 1-2 ปี

(กิจกรรมหนึ่งอาจส่งเสริมพัฒนาการได้หลายด้าน)

ด้านการเคลื่อนไหว

- ☐ เล่นตั้งไข่

- ☐ เดินลากของเล่น

- ☐ กลิ้งบอลให้เด็กลองวิ่งตาม/วิ่งเล่นกับเด็ก (ระวังอันตราย)

- ☐ ให้เด็กเดินส่งของให้พ่อแม่

ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา

- ☐ ให้เด็กลองขีดเขียนบนกระดานหรือกระดาษ

- ☐ สอนเด็กเปิดหน้าหนังสือที่ทำด้วยกระดาษแข็งที่ละแผ่น

- ☐ กระตุ้นให้เด็กวางต่อก้อนไม้ในแนวตั้ง

ด้านภาษา

- ☐ สอนให้เด็กรู้จักชื่อของที่คุ้นเคย ให้เด็กพูดชื่อตาม แล้วหยิบส่งให้

- ☐ สอนให้เด็กพูดคำสั้น ๆ เช่น หม่า ไปหรือพูดตาม เช่น หนูเป็น เด็ก (ดี) ต่อไปจึงให้เลียนคำพูดเป็น 2 คำ เช่น อาบน้ำ ร้องเพลง ฯลฯ

- ☐ สอนให้เด็กทำตามคำสั่งง่ายๆ เช่น ขว้างลูกบอล กอดตุ๊กตา ฯลฯ

- ☐ ถามคำถามว่า “(ของ) อยู่ไหน” ให้เด็กชี้หรือหยิบของเล่นหรือสิ่งของนั้นให้

- ☐ ให้เด็กชี้อวัยวะส่วนต่างๆอาจเพิ่มเติมเป็นภาษาอังกฤษ

ด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคม

- ☐ สอนให้เด็กช่วยงานบ้าน เช่น เช็ดพื้น เก็บผ้า

- ☐ เล่นหิวผัดตุ๊กตา แปร่งฟัน ป้อนอาหาร ฯลฯ

- ☐ ชี้ชวนให้เด็กดูสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว

- ☐ ฝึกให้เด็กใช้ช้อนตักอาหารกินเอง ตีมน้ำจากแก้วเอง

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กายุ 0-1 ปี (กิจกรรมหนึ่งอาจส่งเสริมพัฒนาการได้หลายด้าน)

ด้านการเคลื่อนไหว

- เคลื่อนหน้าพ่อแม่หรือของเล่นกระตุ้นให้เด็กมองตาม ซ้ายขวา → ยกศีรษะสูง → ยันตัว

- วางของเล่นข้างตัวให้เด็กเอื้อมตัวหยิบของเล่น/กระตุ้นให้ลุกขึ้นนั่งเอง

- ให้เด็กยืนเกาะเครื่องเรือน กระตุ้นให้เดินตามจังหวะเพลง (ระว่างันตราย)

- เล่นตั้งไข่

ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา

- เรียกชื่อเด็กให้มองตามใบหน้า หรือของเล่นไปทางซ้ายและขวา

- เขย่าของเล่นทางด้านข้างให้เด็กหันมาทางของเล่นที่มีเสียง และหลังมือให้เด็กเอื้อมหยิบ

- ให้หยิบก้อนไม้และถือไว้ในมือข้างละ 1 ก้อน

- อ่านหนังสือร่วมกับเด็ก ให้เด็กมองรูปภาพ

ด้านภาษา

- อุ้ม สัมผัส สบตา เรียกชื่อ ยิ้ม หัวเราะ ทำตาโต พูดคุยทำเสียงสูงต่ำให้เด็กอารมณ์ดี

- ออกเสียงให้เด็กเลียนเสียงพูด และร้องเพลง เช่น เพลงช้าง เพลงเป็ด

- เล่นตบมือหรือโบกมือบ้ายบาย

- สอนให้พูดเป็นคำ เช่น แม่ หม่า
- สอนให้ส่ายหน้าถ้าไม่เอา เช่น ถามว่ากินข้าวอีกไหม

ด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคม

- สอนให้ทักทายผู้อื่น

- เล่นจ๊ะเอ๋และซ่อนของใต้ผ้าให้เด็กหา

- ให้จับนิ้วหยิบขนมปังกรอบชิ้นเล็ก/สอนให้หยิบอาหารกินเอง

- ฝึกทำกิจวัตรประจำวัน เช่น แปรงฟัน หวีผม ตีมน้ำ ฯลฯ
- ให้เด็กแสดงความต้องการ เช่น ถามว่าหนูเอาอันไหน ให้เด็กชี้ก่อนจึงให้